

**Република Србија
Влада**

ЧЕТВРТИ ЦИКЛУС УНИВЕРЗАЛНОГ ПЕРИОДИЧНОГ ПРЕГЛЕДА

ИЗВЕШТАЈ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

**САЧИЊЕН У СКЛАДУ СА СТАВОМ 5 АНЕКСА РЕЗОЛУЦИЈЕ 16/21
САВЕТА ЗА ЉУДСКА ПРАВА УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА**

Јануар 2023. године

A. МЕТОДОЛОГИЈА

1. Овај извештај припремљен је у складу са смерницама Савета за људска права УН 16/21 (A/HRC/DEC/17/119). Процес је координирало Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог (МЉМПДД).
2. У изради извештаја учествовали су представници законодавне, извршне и судске власти као и независни државни органи.
3. Подршку су пружили Тим УН-а у Србији и Мисија ОЕБС-а у Србији.
4. Нацрт извештаја објављен је на интернет страници МЉМПДД и по усвајању биће представљен на седници Савета за праћење примене препорука механизма УН за људска права.
5. Имајући у виду да је, на основу резолуције СБ УН 1244(1999) управљање АП КиМ у надлежности Мисије УН на Косову и Метохији, Република Србија није у могућности да обезбеди примену међународних уговора и стандарда о људским правима на овом делу своје територије. У складу са поменутом резолуцијом, УНМИК је надлежан за промоцију и заштиту људских права на територији КиМ. Република Србија је приликом подношења извештаја о примени ратификованих конвенција УН увек захтевала да УНМИК извести надлежна уговорна тела о примени стандарда из важећих конвенција на КиМ.

Б. РАЗВОЈ НОРМАТИВНОГ И ИНСТИТУЦИОНАЛНОГ ОКВИРА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ И ЗАШТИТУ ЉУДСКИХ ПРАВА ОД 2018. ГОДИНЕ

6. Република Србија има статус кандидата за чланство и у процесу је придруживања Европској унији. О реализацији Акционог плана за преговарачко поглавље 23 (правосуђе и основна права) извештавају се Влада и ЕУ.

I Нормативни и стратешки оквир

7. У предходном периоду Србија је ратификовала 77 конвенција МОР од укупно 190 и потписан је нови Програм достојанственог рада за период 2019-2022. године.
8. Током извештајног периода усвојени су кључни законски и стратешки документи у области заштите људских и мањинских права и унапређења сарадње са цивилним друштвом.¹

II Институционални оквир

9. У Народној скупштини за област људских и мањинских права, поред *Одбора за људска и мањинска права и равноправност полова*, надлежни су и *Одбор за права детета*, *Одбор*

¹ који су делом објашњени у средњорочном, а делом у овом извештају <https://www.minljmpdd.gov.rs/medjunarodni-ugovori-upr.php>. Анекс 2 садржи целокупан списак.

за рад, социјална питања, друштвену укљученост и смањење сиромаштва и Женска парламентарна мрежа.

10. Новоформирана Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог, Министарство за бригу о породици у и демографију и Министарство за бригу о селу (2020) успостављају континуитет у свом раду, а новоформирано Министарство за јавна улагања (2022) допринеће ефикаснијој обнови подручја и заштити становништва након елементарних непогода.
11. Савет за праћење примене препорука механизма УН за људска права је унапредио свој рад кроз увођење два стална представника Платформе ОЦД на седницама, могућност формирања тематских радних група и представљање алтернативних извештаја. Савет за националне мањине је континуирано заседао.
12. Успостављени су и Савет за праћење реализације Акционог плана за примену Стратегије превенције и заштите од дискриминације, као и Коалиција за спречавање раних бракова.
13. Национална академија за јавну управу (НАЈУ) је унапредила сет обука о људским правима.
14. Избори за националне савете одржани су 13. новембра 2022.године у демократској атмосфери и уз примену високих стандарда у организовању и реализацији изборног процеса.
15. Друштвени дијалог се показао као користан и неопходан механизам који реализује МЉМПДД о значајним друштвеним темама, уз постигнуту сагласност о обавезујућим поступањима. Одржано их је 40 са преко 2.200 учесника законодавне, извршне и судске власти, независних тела, међународних организација, националних савета националних мањина, академске заједнице, медијских удружења, синдиката, јединица локалне самоуправе, као и представницима организација цивилног друштва.
16. Израђен је и промовисан *Инструмент за примену LNOB-а - кључног принципа из Агенде 2030*. Република Србија је прва држава која је принцип „Да нико не буде изостављен” прилагодила свом нормативном оквиру како би рањиве друштвене групе његовом применом биле адекватно обухваћене и активно укључене у процес одлучивања и израде законских и стратешких докумената.
17. Остали, раније успостављени, механизми су остварили континуитет у раду.

Ц. ПРОМОЦИЈА И ЗАШТИТА ЉУДСКИХ ПРАВА НА ТЕРЕНУ: ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА МЕЂУНАРОДНИХ ОБАВЕЗА О ЉУДСКИМ ПРАВИМА

18. Поштујући Закон о планском систему² континуирано се, кроз разне видове међусекторске као и сарадње са цивилним друштвом ради на унапређењу и заштити људских права (радне групе за израду законских и стратешких докумената, јавне

² „Службени гласник РС”, број 30/2018

консултације и јавне расправе). Међутим, ниво квалитета и обима ове сарање нису уједначени и неопходно је радити на њиховом унапређењу.

19. Редовно и у задатим роковима се испуњавају међународне обавезе преузете ратификацијом међународних уговора. Закључна запажања уговорних тела УН-а су јавно доступна и непосредно достављена свим надлежним ресорима са упутом да се старају о реализацији препорука, а са цивилним друштвом се ради на изради индикатора испуњености.
20. Ефективна примена усвојених закона и смањење породичног и вршњачког насиља су даље области у којима је потребно уложити додатне напоре.
21. Истичемо да су на територији АП Косова и Метохија, људска права Срба и припадника других заједница призната само формално, док се у пракси прописи и стратегије Привремених институција у Приштини не примењују једнако према свима. То се огледа у свеprisутној дискриминацији по етничкој основи, на коју наилазимо кроз институције, на законодавном, правосудном и административном нивоу и кроз појединачне арбитрарне акте. Посебно издвајамо кршења следећих права: на живот, на физичку безбедност, једнакост пред законом и судом, безбедан и достојанствен повратак интерно расељених лица, слободан избор места живљења, неометано учешће у политичком животу, неометано располагање приватном имовином, слободу вероисповести и слободан приступ црквама, употребу матерњег језика, употребу уџбеника и књига штампаних на матерњем језику, презумпцију невиности, заштиту од арбитрарног полицијског поступања, право на правду породица жртава ратних злочина и других сродних права.

Д. ПРИМЕНА ПРИХВАЋЕНИХ ПРЕПОРУКА ИЗ ТРЕЋЕГ ЦИКЛУСА УНИВЕРЗАЛНОГ ПЕРИОДИЧНОГ ПРЕГЛЕДА

Г Сарадња са УН и процеси извештавања (препорукe бр. 114.10; 114.11; Нотиране: 114.1; 114.2; 114.3; 114.4; 114.5; 114.6, 114.7; 114.8; 114.9)

22. Република Србија активно сарађује са Канцеларијом Високог комесара Уједињених нација за људска права, као и специјалним процедурама Уједињених нација у области људских права, којима је 2005. упутила, а 2018. године обновила позив за посете. У предходном периоду, између осталог, одговорено је на захтеве о: наводној прекомерној употреби силе током демонстрација које су почеле 7. јула 2020. године; уживању највишег доступног стандарда физичког и менталног здравља у вези са случајем малолетних миграната³ као и у вези питања независности судија и адвоката⁴. Напомињемо да је током представљања Трећег периодичног извештаја о примени Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима државана делегација доставила и одговоре у вези са компанијом ЛингЛонг.⁵ У извештајном периоду остварена је посета специјалног известиоца за промоцију истине, правде, репарација и гаранције непонављања (22. новембра - 2.

³ У Центру за азил у Боговађи

⁴ Случајеви судија Мајића и Хациомеровића

⁵ Фебруар 2022. године

децембра 2022. године) а у припреми је посета специјалног известиоца за слободу мишљења (март/април 2023. године).

23. У складу са успостављеном процедуром (2016) у извештајном периоду одабрани су кандидати из Србије за: УН (Подкомитет против тортуре, Комитет за присилне нестанке, Комитета за људска права) и Савет Европе – (Саветодавни комитет Оквирне конвенције за заштиту националних мањина, Комитет експерата Европске повеље о регионалним или мањинским језицима, Европски комитет против мучења и нечовечних или понижавајућих казни или поступака, ECRİ и GREТА).

24. Република Србија је од средњорочног извештаја све обавезе према уговорним телима УН остварила следећом динамиком:

- достављени извештаји: *Извештај о примени четири приоритетне препоруке⁶ из Закључних запажања Комитета за елиминисање дискриминације жена у вези са Четвртим периодичним извештајем о примени CEDAW Конвенције* (април 2021); *Други периодични извештај о примени Међународне конвенције о заштити свих лица од прилних нестанака – CED* (јул 2021); *Четврти периодични извештај о примени Међународног пакта о грађанским и политичким правима – ICCPR* (јул 2021) и *Четврти и пети периодични извештај о примени Конвенције о правима детета - CRC* (мај 2022).

- представљени извештаји: *Трећи периодични извештај о примени Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака* (новембар 2021) и *Трећи периодични извештај о примени Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима - ICESCR* (фебруар 2022).

25. Република Србија је у фебруару 2021. године доставила и *Први добровољни извештај у оквиру Трећег циклуса УПР-а*, те овај извештај представља ажурирање података.

26. Континуирано се остварује успешна сарадња са релевантним телима Савета Европе и Организацијом за европску безбедност и сарадњу.⁷

Нотиране препоруке:

27. МЉМПДД је покренуло иницијативу за потврђивање и ратификацију Опционог протокола уз Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима и Трећег опционог протокола уз Конвенцију о правима детета, што је било и предвиђено планом рада Владе за 2022. годину. Због ванредних парламентарних избора, Влада је од 15. фебруара до

⁶Препоруке број 12а), 26а), 44 и 48г)

⁷Делегација Европског комитета за спречавање мучења и нечовечних или понижавајућих казни или поступака (CPT) спровео је Пету периодичну посету Републици Србији у периоду 9 - 19. марта 2021. године. У складу са роковима, овом комитету су достављене све потребне информације.

Европској комисији против расизма и нетолеранције Савета Европе (ECRI) је благовремено, 10. октобра 2019. године достављен Извештај о примени две приоритетне препоруке из петог циклуса мониторинга. ECRI је у свом извештају из јуна 2020. спровођење оценила као делимично спроведене. Посета у оквиру шестог циклуса мониторинга најављена је за април 2023. године.

Група експерата за сузбијање трговине људима (GREТА) боравила је у Републици Србији од 16. до 20 маја 2022. године, у оквиру трећи круга евалуације примене Конвенције СЕ о борби против трговине људима.

26. октобра 2022. била у техничком мандату и није било могуће реализовати овај план, те се ратификација очекује током 2023. године.

28. У погледу заштите радника миграната и чланова њихових породица домаће законодавство представља адекватан оквир за заштиту радника миграната, гарантујући им иста права као и домаћим радницима.

II Људска права - унапређење законодавног и институционалног оквира (113.4; 113.29; 113.35; 114.37; 114.38)

29. Радна група за израду Нацрта закона о изменама и допунама Кривичног законика, формирана 2021. године, ради на усклађивању одредаба са прописима Европске уније и другом међународним прописима, као и отклањању недостатака у примени закона.

30. НАЈУ је за 2023. годину унапредила програме обука у области заштите људских права, како за државну управу, тако и за јединице локалне самоуправе. Посебну пажњу посвећује подизању капацитета службеника за рад и комуникацију са посебно осетљивим групама, обуци лица задужених за родну равноправност као и онлајн обуци на тему Службена употреба језика и писама националних мањина.

31. Обуке о људским правима спроводе се и у Правосудној академији. Информациони систем еАкадемије унапређен је апликацијама е-Case и Cross reference. На дан 31.децембар 2021. године, у е-Case бази је било доступно 880 пресуда и 145 одлука Европског суда за људска права. Cross reference апликација повезује домаћи и међународни правни оквир.

32. У области образовања и васпитања једна од обавезних обука наставног кадра јесте: стварање толерантне и недискриминаторне средине за сваког појединца, као и превенција насиља, дискриминације и инклузија.

33. Рад компанија које послују у иностранству редовно се прати у оквиру примене Водећих принципа УН о бизнису и људским правима.

34. Република Србија је Декларацију о Зеленој агенди за Западни Балкан потписала 2020. године. Усвојен је Закон о климатским променама⁸ и успостављен *Национални савет за климатске промене*. Започета је израда предлога Програма прилагођавања на измењене климатске услове са Акционим планом, а 2022. године усвојен је ревидирани Национално утврђени допринос који дефинише циљ смањења националних емисија гасова са ефектом стаклене баште до 2030. године, у односу на 1990. годину. Ради се на Стратегији заштите животне средине као и Стратегији за примену Конвенције о доступности информација, учешћа јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине (Архуска конвенција).

III ОМБУДСМАН (препоруке бр.113.5; 113.6; 113.7; 114.14; 114.16; 114.17; 114.18; 114.19; 114.20)

⁸ „Службени гласник РС”, број 26/2021

35. Представници Заштитника грађана редовно учествују у радним групама за израду законских и стратешких докумената. Такође, присуствују седницама Савета за праћење препорука УН механизма.

36. Новим Законом о Заштитнику грађана⁹ додатно је ојачана његова независност (одредбе које се односе на избор, средства за рад и доношење општег акта о организацији и систематизацији послова Стручне службе). Такође, поверене су му нове надлежности: послови националног независног механизма за праћење спровођења Конвенције о правима особа са инвалидитетом, националног известиоца у области трговине људима и положај посебног тела које штити, промовише и унапређује права детета.

37. Организационој јединици НППМ су 2019. године дате на коришћење засебне просторије, које су потпуно опремљене (мобилни телефони, лап-топ рачунари, комби возило). Постоји посебна буџетска линија за активности НППМ-а.

38. У децембру 2021. године потврђен је највиши статус националне институције за заштиту људских права од стране Глобалне алијансе националних институција за људска права (GANHRI) и развио је врлу активну сарадњу са међународним системом људских права и организацијама цивилног друштва.

Омбудсман за децу

39. Након образовања Министарства за бригу о породици и демографију није настављен рад на Нацрту закона о правима детета и Заштитнику права детета¹⁰, већ се почело са изменама и допунама Породичног закона, које предвиђају нова решења у погледу дефиниције детета и експлицитне забране физичког кажњавања деце. У протеклом периоду није било јединственог става у погледу успостављања Омбудсмана за права детета.¹¹ Заштитник грађана, који је иначе пуноправни и активни члан Европске мреже омбудсмана за децу¹² сада има положај посебног тела које штити, промовише и унапређује права детета¹³.

IV Забрана тортуре, борба против злочина из мржње и говора мржње, спречавање насиља у породици, ратни злочини, нестала лица, борба против трговине људима

- **Забрана тортуре (препоруке бр. 114.15; 114.85)**

40. У вези са чл. 136. и 137. Кривичног законика (КЗ), Радна група је закључила да се преклапају основни облици ова два кривична дела и предложено је да се члан 136. преформулише или брише. Имајући у виду да је члан 136. став 1. КЗ скоро идентичан са чланом 137. став 3. у вези става 2. КЗ, најцелисходније је размотрити брисање или измену члана 136. КЗ, у складу са предлогом са састанка Радне групе. С друге стране, закључено је да садржина члана 137. став 2. КЗ одговара члану 1. Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака. Министарство правде ће још

⁹ „Службени гласник РС”, број 105/2021

¹⁰ Први средњорочни извештај РС за УПР, страна 12.

¹¹ *Ibid.*

¹² ENOC

¹³ Члан 2 став 4. новог Закона о Заштитнику грађана

једном размотрити ове предлоге са састанка Радне групе и утврдити текст Нацрта закона у складу са најбољим решењем.

41. Према Кривичном законнику кривично гоњење и извршење казне не застаревају за кривична дела предвиђена у чл. 370-375 овог законика, за кривична дела за које је прописана казна доживотног затвора, као ни за кривична дела за која по ратификованим међународним уговорима застарелост не може да наступи.

42. Очекује се да ће применом Закона о правима корисника услуга привременог смештаја у социјалној заштити¹⁴ бити обезбеђена целовита заштита и сигурност корисника.

43. Континуирано се унапређује и развија пружање здравствених услуга, укључујући заштиту менталног здравља, у затворима.¹⁵ У складу са Стратегијом о спречавању злоупотребе дрога предузимане су активности на плану подизања свести здравствених радника у затворима и лицима лишеним слободе о тестирању на вирусни хепатитис Б, Ц, и ХИВ. Израђени су програми обуке за лекаре у заводима за превенцију крвно преносивих болести и смањење штете за зависнике и обучено 60 лекара за њихову примену.

- борба против злочина из мржње и говора мржње (113.21; 114.49; 114.24; 114.48; 114.52)

Притужбе Поверенику - говор мржње					
	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Укупан број	81	61	48	98	9
По основу националане припадности етничког порекла	10	11	17	59	6

Извор: Повереник за заштиту равноправности

44. Као пример добре праксе на националном нивоу истичемо примену *Смерница за кривично гоњење злочина из мржње у Републици Србији* и *Упутстава Републичког јавног тужилаштва*¹⁶. Смернице су настале као резултат рада представника Републичког јавног тужилаштва, Комитета правника за људска права – YUCOM и Мисије ОЕБС у Србији и пример су добре сарадње државног и цивилног сектора.

кривично дело КЗа	2019-2021/број					
	пријављених лица	одбачаја (по лицима)	истрага и доказних радњи (по лицима)	и поднетих оптужних аката (по лицима)	донетих пресуда (по лицима)	
					Осуђујуће	Ослобађајуће
Повреда угледа због расне, верске,	29	/	14	3	3	/

¹⁴ „Службени гласник РС”, број 126/2021

¹⁵ Страна 17. Средњорочног извештаја

¹⁶ Упутством Републичког јавног тужилаштва А бр. 802/15 од 22.12.2015. године одређено вођење посебне евиденције кривичних дела и Опште обавезне упутство Републичког јавног тужилаштва О. бр. 4/2018 од 28.09.2018. године, у свим основним, вишим и апелационим јавним тужилаштвима одређени су носиоци јавнотужилачке функције - контакт особе за ова кривична дела.

националне или друге припадности (члан 174.)						
Изазивање националне, расне и верске мржње и нетрпељивости (члан 317.)	120	/	35	22	19	/
Расна и друга дискриминација (члан 387.)	40	/	4	4	3	/

Извор: Републичко јавно тужилаштво

45. Иако се континуирано суфинансирају медијски пројекти, којима је приоритетна тема превенција говора мржње, евидентно је да није постигнута нулта толеранција.

46. У прилог делотворности судске заштите која се остварује у случајевима говора мржње или дискриминације, указујемо да је Европски суд за људска права у *пресуди Гаши и други против Србије* (пресуда од 28. јуна 2022, бр. 24738/19), оценио грађанскоправну заштиту као делотворну и одбацио представку подносилаца, сматрајући да је требало да искористе правне лекове у складу са могућностима које пружа домаће законодавство.

47. Доследнијом применом Кодекса понашања народних посланика¹⁷ из 2020. године, којим се између осталог, предвиђа дужност народних посланика да говором не подстичу мржњу и насиље унапредиће се јачање свести о неприхватљивости оваквог понашања.

48. Од јануара 2019. године у свим полицијским управама Министарства унутрашњих послова систематизовано је радно место „полицајац за рад у заједници”, чије је деловање усмерено на стварање безбеднијег животног амбијента за све грађане. Унапређује се комуникација са представницима мањинских, пословних, верских и других заједница и удружења, реализацијом активности „Од врата до врата”.

49. Правосудна академија континуирано спроводи обуку на тему Злочин из мржње.

50. Непоходна је континуирана ангажованост у борби против мржње и насиља а у посебном фокусу би требало да буде превенција и заштита младих.

- **спречавање насиља у породици (113.42; 113.45; 113.46; 113.50; 113.43; 113.44; 113.47; 113.48; 113.49; 113.51; 113.52; 113.53; ф 114.87; 114.88)**

51. Истичемо да је усвајањем Закона о родној равноправности додатно унапређена превенција и заштита с обзиром да је овим законом насиље према женама дефинисано као кршење људских права а у посебном поглављу прописана забрана сваког облика насиља заснованог на полу, полним карактеристикама, односно роду и насиља према женама у приватној и јавној сфери.¹⁸

52. Усвојена је и Стратегија за спречавање и борбу против родно заснованог насиља према женама и насиља у породици за период од 2021-2025. године. Иако је унапређен законодавни и стратешки оквир насиље у породици је и даље једно од кључних проблема у друштву.

¹⁷ „Службени гласник РС”, број 156/2020 и 93/2021

¹⁸ Поглавље 6, чл. 51-58

Кривична дела/број						
	пријављених лица	одбачаја (по лицима)	истрага доказних радњи (по лицима)	и поднетих оптужних аката (по лицима)	донетих пресуда (по лицима)	
					Осуђујуће	Ослобађајуће
Силовање (члан 178 КЗ)						
2019.	111	/	71	49	49	/
2020.	93	/	57	28	27	/
2021.	114	/	65	48	38	/
Полно узнемиравање (члан 182а КЗ)						
2019.	253	/	250	131	92	/
2020.	228	/	238	95	80	/
2021.	271	/	249 (+ 2)*	138	92	/

Извор: РЈТ

*донета наредба да се истрага спроведе

Насиље у породици/број						
	пријава (по лицима)	оштећених лица	лица за које је дата наредба о спровођењу истраге	лица која су оптужена	Осуђујућа пресуда (по лицима)	Ослобађајућа пресуда (по лицима)
2019.	9.763 (смањење за 9,03%)	6.435 (4.501 жена, 1.542 мушкарца и 392 малолетника)	/	3.988	3.319	121
2020.	8.858 (смањење за 9,26%)	/	389	3.422	2.883	124
2021.	7.839 (смањење за 11,51%)	/	398	3.001	2.518	90

Извор: Републичко јавно тужилаштво

Насиље у породици - казне						
	Казна затвора (по лицима)	Новчана казна (по лицима)	Рад у јавном интресу (по лицима)	Условна осуда (по лицима)	Судска опомена (по лицима)	Мера безбедности
2019.	943	16	/	2.243	/	/
2020.	840	11	16	1.900	4	112
2021.	896	19	18	1.489	3	93

Насиље у породици – хитне мере/број				
	предлога за продужење хитне мере	усвојених предлога	Гужбе за одређивање мера заштите од насиља у породици (по лицима)	усвојених тужби
2019.	19.360	18.597	377	198
2020.	19.280	18.557	231	69
2021.	19.414	18.712	176	54

Извор: Републичко јавно тужилаштво

Насиље у породици/број				
	састанака Групе за координацију и сарадњу	жртава које су присуствовале састанцима 343	случајева који су разматрани	израђених индивидуалних планова заштите и подршке
2019.	2.818	194	50.985	18.646
2020.	2.604	85	44.832	16.923
2021.	2.670	151	44.244	17.424

Извор: Републичко јавно тужилаштво

Насиље у породици – оштећена лица					
	Укупано оштећених	оштећених женског пола	оштећених мушког пола	пунолетних оштећених	малолетних оштећених
2019.	21.534	15.932	5.602	20.446	1.087
2020.	21.542	15.619	5.923	20.363	1.179
2021.	21.770	15.934	5.836	20.472	1.298

Извор: Републичко јавно тужилаштво

53. Статистика примена одредаба Закона о спречавању насиља у породици приказана је у горњим табелама. Ради се на успостављању Регистра насилника и Централне евиденције пријављених и процесуираних случајева насиља у породици.

54. На интернет страницама Министарства правде су информације о бесплатној правној помоћи¹⁹ као и *регистар пружалаца бесплатне правне подршке*²⁰ као и у *списак адвоката пружалаца бесплатне правне помоћи*²¹.
55. До септембра 2022. лиценцирано је укупно седам прихватилишта за жене жртве насиља капацитета 110 корисника (жене и деца) и 10 пружалаца услуге СОС телефона за жене и девојке са искуством насиља.
56. Једна од кампања које је КТРП реализовала је и она са ФК „Црвена звезда”, када је 2018. на свим утакмицама Лиге шампиона које је овај тим играо у Београду био постављен транспарент „Стоп насиљу над женама”, која је позитивно оцењена и у Савету Европе.
57. РЕМ је учествовао у изради студије „Медијско извештавање о насиљу над женама”²² и резултате анализе објавио на свом званичном сајту.²³ Препоруке о начину извештавања о насиљу над женама и одговарајућој новинарској пракси објављени су у новембру 2019. године.
58. У извештајном периоду Правосудна академија је организовала 130 заједничких обука (основна и напредна) за судије, тужиоце и полицијске службенике на тему Насиље у породици.
59. У свим полицијским управама и станицама обезбеђена је 24 - часовна доступност преко 2.000 обучених полицајаца у области права детета и малолетничког кривичног права и исто толико у области спречавања насиља у породици.
60. *Национални контакт центар за безбедност деце на интернету* наставио је своје редовне активности. Снимљене су и постављене презентације за децу, родитеље и наставнике на РТС Планети као део онлајн наставе. Покренута је „Дигитална експедиција” караван дигиталних вештина, писмености и безбедности који је, у периоду август-децембар 2021. године посетио 16 градова Србије
61. *Национална коалиција за борбу против дечјих бракова* је доставила предлоге за измену Породичног закона, Кривичног законика и Закона о спречавању насиља у породици. Покренута је и кампања на друштвеним мрежама „Детињство, не брак”. Нацртом измена и допуна Породичног закона, између осталог, предвиђа се укидање могућности склапања дечјих бракова, забрана физичког кажњавања деце, мере заштите и унапређење процесних права жртава од насиља у породици.

Ратни злочини (114.39; 114.40; 114.46; 114.41; 114.42; 114.45; 114.44; 114.50; 114.51)

62. Из средњорочног извештај се може видети да су капацитети Тужилаштва за ратне злочине знатно унапређени као и да је сарадања са МРМКС ојачала. Покренуто је више предмета

¹⁹ у складу са одредбама Закона о бесплатној правној помоћи „Службени гласник РС”, број 87/2018

²⁰ www.mpravde.gov.rs/tekst/26350/registar-pruzalaca-besplatne-pravne-pomoci-ibesplatne-pravne-podrske.php

²¹ www.mpravde.gov.rs/tekst/26351/spisak-pruzalaca-besplatne-pravne-pomoci-advokati.php

²² у оквиру Групе за родну равноправност Медитеранске мрежа регулаторних тела

²³ <http://www.rem.rs/uploads/files/izvestaji%20o%20nadzoru/Analiza%20izvestavanja%20o%20nasilju%20nad%20zenu%202019.pdf>.

категорије II. У току је активна сарадња у више предмета који се односе на оптужене високог ранга. У извештајном периоду Тужилаштво је поднело МРМКС 60 захтева за помоћ, од чега се у раду налази 5 захтева из 2022. године. Континуитет сарадње постоји и са Комисијом за нестала лица. Подизањем свести настоји се да се у медијском простору личности и догађаји приказују на адекватан начин у контексту реланих историјских догађаја без неутемељеног величања које се евидентира у неким медијима.

Ратни злочини					
2018-2022/ број					
оптужених лица	наредби о спровођењу истраге	првостепених пресуда	правоснажно окончаних поступака (по лицима)	донетих пресуда (по лицима)	
				Осуђујуће	Ослобађајуће
39	35	21	31	25	6

Извор: ТЗРЗ

63. Усвојена је Национална стратегија за процесуирање ратних злочина за период 2021-2026. године и образовано Радно тело за праћење њеног спровођења које је до сад израдило три извештаја која су на сајту Министарства правде доступна на српском и енглеском језику.²⁴

64. У погледу убиства браће Битићи Тужилаштво за ратне злочине је предузело све активности у правцу прикупљања доказа и спровођењу истражних радњи, ради се на проналаску сведока и прибављању квалитетних доказа који би довели до починиоца кривичног дела, те подизању степена сумње на ниво оправдане сумње.

- **Нестала лица (114.50; 114.51; 114.13)**

65. Приликом подношења средњорочног извештаја указали смо да је Србија у протеклом периоду доставила сву расположиву документацију од значаја за утврђивање чињеница о присилним нестаницима. Такође и да је формирана и посебна експертска група са циљем јачања сарадње између државних органа који су у поседу информација од значаја за решавање случајева несталих лица.

67. Неопходно је да се учине додатни напори, свих заинтересованих страна у процесу, како би се пре свега унапредила регионална сарадња, првенствено у решавању око 3.000 неидентификованих посмртних остатака у мртвачницама у региону (Загреб, Сарајево, Приштина и др.) и предатих захтева за проверу места покопа несталих лица хрватској страни (74) и приштинској делегацији Радне групе за нестала лица (15). Веома важно је истаћи значај потписивања лондонске Декларације о несталим лицима и Оквирног плана за решавање

²⁴ „Сл. гласник РС”, бр. 97/2021; <https://www.mpravde.gov.rs/sr/tekst/17978/izvestaj-o-sprovođenju-nacionalne-strategije-za-procesuiranje-ratnih-zlocina.php>

питања несталих лица у сукобима на простору бивше Југославије²⁵ (у оквиру Берлинског процеса). На основу ових аката је доста тога урађено а посебно истичемо објављивање регионалне листе несталих лица, али за даљи напредак процеса, механизам билатералне и трилатералне сарадње нема алтернативу.

68. Како су архиве надлежних органа Републике Србије детаљно прегледане и у добром делу исцрпљене, у циљу унапређења процеса, неопходно је и претраживање архива међународних организација чије су мисије боравиле на подручјима захваћеним оружаним сукобима. У складу са тим, Комисија за нестала лица ће преко Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК) у наредном периоду упутити захтеве за приступ и/или доставу информација и документације из тих архива (УНПРОФОР, КФОР, ЕУЛЕКС, НАТО, ОЕБС, Хашки трибунал и др.). У прилог томе говори недавно пронађена масовна гробница у руднику Кижевак код Руднице - Република Србија која је била предмет истраживања и пробног ископавања на основу наредбе Тужилаштва за ратне злочине, проистекле из информације достављене од приштинске делегације Радне групе за нестала лица на АП КиМ и недавно достављеног сателитског снимка, који је проследило Министарство одбране САД-а, посредством МКЦК.

69. Комисија и МКЦК потписали су Меморандум о разумевању а у вези прибављања релевантних информација и документације о несталим лицима, из архива и база података Међународног резидуалног механизма за кривичне судове као и других релевантних међународних организација и институција.

70. Акционим планом за спровођење Националне стратегије за остваривање права жртава и сведока кривичних дела за период 2020-2025 предвиђена је израда Нацрта Закона о изменама и допунама Законика о кривичном поступку и усклађивање са дефиницијом жртве из члана 2. Директиве ЕУ (2012)029²⁶.

71. Новим Законом о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица унапређен је положај чланова породица несталих лица.²⁷

72. У току је рад на изради *Нацрта закона о несталим лицима*, који је започет у јануару 2021. године. У радној групи заступљене су релевантне институције као и представници Координације удружења несталих лица, МКЦК и UNDP-ја.

- **Трговина људима (114.107; 114.109; 114.110; 114.111; 114.112; 114.113; 114.114; 114.108; 114.105; 114.106; 114.107; 114.109; 114.110; 114.111; 114.112; 114.113; 114.114; 114.108)**

73. Стратегија превенције и сузбијања трговине људима, а посебно женама и децом од 2017-2022. године са пратећим Акционим плановима су имали успешну реализацију.

74. Већ успостављени механизми су имали континуираност у раду (Стална ударна група, састављена од представника јавног тужилаштва, полиције и других надлежних државних

²⁵ Потписници Оквирног плана су председници домаћих институција за тражење несталих лица Р.Србије, Р.Хрватске, Босне и Херцеговине, Црне Горе и тзв. Косова

²⁶ према којој у појам жртве улазе и „чланови породице лица чија је смрт непосредно проузрокована кривичним делом и који су претрпели штету као последицу смрти тог лица, односно непосредне жртве. Чланови породице су супруга, односно супружник, особа која живи са непосредном жртвом у трајној животној заједници, у заједничком домаћинству те на стабилној и сталној основи, сродници у правој линији, браћа и сестре, те лица која су зависна од непосредне жртве”

²⁷ „Сл. гласник РС”, број 18/2020

органа, Национални координатор, Савет, Интерресорна радна група, Центар и Прихватилиште за заштиту жртава).²⁸

75. Даље унапређење представља и формирање Канцеларија за координацију активности у борби против трговине људима.

76. Републички јавни тужилац је 23. јуна 2021. године издала Опште обавезно упутство у складу са којим су у свим апелационим и вишим јавним тужилаштвима одређени јавни тужиоци контакт особе за кривично дело трговина људима. Положај жртава је унапређен и формирањем Служби за информисање оштећених лица и сведока.

77. Израђени су *индикатори за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима за системе полиције, социјалне заштите и образовања као и регионални индикатори за систем здравства*. Такође и индикатори за формалну идентификацију жртава трговине људима. Израђени су и *индикатори за прелиминарну идентификацију малолетних жртава трговине људима из мигрантске популације*. Израђен је Водич за праксу за комуникацију прилагођену деци и вођењу интервјуа ради добијања тачних и поузданих исказа од деце, који је дистрибуиран свим центрима за социјални рад у Србији. Центар за заштиту жртава трговине људима је потписао меморандуме о сарадњи са 11 институција и градова. Остварена је сарадња са мултидисциплинарним Локалним тимовима за борбу против трговине људима из 17 градова у циљу практичне примене усвојених Стандардних оперативних процедура за поступање са жртвама трговине људима.

78. Од новембра 2021. године полиција примењује Упутство о начину поступања запослених у случајевима трговине људима са индикаторима за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима и писаним информацијама о правима жртава трговине људима и доступним видовима подршке.

79. Уз подршку Савета Европе обуку *на тему превенције трговине људима у сврху радне експлоатације* прошли су представници Инспекције рада, Тржишне инспекције, Министарства унутрашњих послова, тужилаштва, Центра за заштиту жртава трговине људима, синдиката и организација цивилног друштва. Израђен је цепни водич за инспекторе рада.

80. Комесаријат за избеглице и миграције спроводи обуке *Идентификација потенцијалних жртава трговине људима и Подришка и заштита миграната и мигранткиња у Србији* (упознавање са потешкоћама и изазовима са којима се сусрећу рањиве групе, посебно жене, родно заснованим насиљем и његовим узроцима, као и заштитом деце у ванредним околностима и процедурама заштите посебно деце без пратње и одвојене деце).

81. Уз подршку пројеката ИОМ, ИРЦ и Црвеног крста Србије током 2019. и 2020. године одржане су четири обуке на тему идентификације жртава трговине људима међу рањивим категоријама миграната и избеглица, на којима је учешће имало укупно 100 представника из Министарства унутрашњих послова - Канцеларије за азил, Центра за заштиту жртава трговине људима, Комесаријата за избеглице и миграције, установа социјалне заштите, организације цивилног друштва, правних старатеља.

²⁸ Од 2016. и 2017. године

82. Уз подршку организације Атина, током 2019-2020. године одржано је 88 едукативних радионица за рањиве категорије (625 жена, девојака и деце). Такође, преко 4.000 избеглица и миграната је добило писане материјале Црвеног крста преведене на арапски, пашту, урду, дари и персијски језик.

83. Током септембра 2022. године одржан је састанак представника јавних тужилаштава и полиције Републике Србије и Мађарске у циљу разматрања ситуације и кријумчарењем миграната и договорено је успостављање непосредне комуникације и координације у даљем поступању.

V Владавина права, правосуђе, борба против корупције (препоруке бр. 113.1; 113.3; 113.2; 113.20; 113.22; 113.23; 113.26; 113.24; 113.25; 113.26; 113.27; 114.54 нотирана 114.53)

84. Народна скупштина је 9. фебруара 2022. године донела *Одлуку о проглашењу Акта о промени Устава Републике Србије*, који се односи на област правосуђа. Током 2022. године радне групе су интензивно радиле на сету правосудних закона (Закон о судијама, Закон о Високом савету судства, Закон о уређењу судова, Закон о јавном тужилаштву) чије усвајање је орочено 9. фебруаром 2023. године, усаглашено са мишљењем Венецијанске комисије.

85. И даље је неопходно радити на унапређењу правосудног система, првенствено у погледу суђења у разумног року. Врховни касациони суд, у сарадњи са Министарством правде, континуирано спроводи мере ради унапређења ефикасности рада судова. Врховни касациони суд је донео Јединствени програм решавања старих предмета у Републици Србији за период 2021-2025. године. Ангазоване су судије из целе Србије који прате трајање судских поступака у судовима, а табела показује да постоји тренд смањења трајања судског поступка у данима²⁹:

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Број нерешених предмета на крају	1.911.086	1.701.580	1.656.645	1.510.472	1.498.237
Број решених предмета	2.335.760	2.298.870	2.268.769	2.013.829	2.415.672
Време потребно за решавање предмета	299	270	267	274	226

Извор: Врховни касациони суд (Годишњи извештаји о раду судова)

86. Закон о спречавању корупције³⁰ измењен је 2019. 2021. и 2022. године. Народна скупштина је 2021. године дала аутентично тумачење израза „јавни функционер”, који се користи при дефинисању предмета закона. Благовремено су усвојени и сви неопходни подзаконски акти. GRECO је у Четвртм кругу евалуације, 2020. године и 2022. године констатовао да се поступило на задовољавајући начин.

²⁹ Коришћена СЕРЕЈ (European Commission for the Efficiency of Justice) формула за рачунање трајања поступка

³⁰ „Сл. гласник РС”, бр.35/2019, 88/2019, 11/2021 - аутентично тумачење, 94/2021 и 14/2022

87. Борба против корупције захтева континуираност и бескомпромисност у свим видовима и од стране свих актера.

Нотирана препорука

88. Република Србија у континуитету спроводи активности у циљу јачања владавине права, што подразумева и поступање надлежних органа, без изузетка, у складу са законима. Имајући у виду наведено Република Србија не види разлог за издвајање појединачних случајева, као у примеру „Савамала”, у вези са којим надлежни органи предузимају све законом предвиђене активности.

VI Забрана и спречавање дискриминације

опште инфомације (113.8; 113.9; 113.10; 113.11; 113.12; 114.12; 114.21; 114.101; 114.25)

89. Законодавни и стратешки оквир су унапређени усвајањем измена и допуна Закона о забрани дискриминације (усклађен са правом ЕУ) као и Стратегије превенције и заштите од дискриминације 2022-2030. са пратећим акционим планом за период 2022-2023. године.

Подношење притужби Поверенику због дискриминације	Број притужби				
	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
На основу националне припадности и етничког порекла	59	50	114	96	44
Избеглица, интерно расељених лица, миграната и тражиоца азила	12	4	12	8	1

Извор: Повереник за заштиту равноправности

89. Изменама Кривичног законика у 2019. години (чл. 344а) увећана је казна затвора за оне који својим понашањем на спортској приредби или јавном скупу изазивају националну, расну, верску или другу мржњу или нетрпељивост засновану на неком дискриминаторном основу услед чега дође до насиља или физичког обрачуна са учесницима. Доследна примена доприноси нултој толеранцији на дискриминацију и њене најгоре облике.

90. МЛЈМПДД је указало и на потребу скретања пажње на проблеме бескућника, лица на издржавању затворских казни и особа лечених од болести зависности. Ове групе имају најнеповољнији статус с обзиром на присутну невидљивост у систему.³¹ Формиран је Радни тим који ће се бавити анализом нормативног оквира и положаја бескућника.

³¹ Обележавање Међународног дана људских права 2022. године одржано је под слоганом *Да нико не буде изостављен – у сусрет обележавању 75 година Универзалне декларације о људским правима*“: одржана су три друштвена дијалога на којима су представници државних органа и институција, организација цивилног друштва, стручне и међународне заједнице анализирали положај најрањивијих чланова друштва. Посебно је било речи о положају особа у ситуацији бескућништва, лечених од болести зависности, особа које су издржале казну лишења слободе, старијих и младих особа и међугенерациској солидарности, као и развоју концепта заштите менталног здравља.

ЛГБТИ (114.32; 114.29; 114.34; 114.36; 114.33; 114.35)

91. Парада поноса поново је одржана 2021. године, док је 2022. године одржана и Европска недеља поноса, упркос повећаним безбедносним ризицима.

Подношење притужби Поверенику – по основу:	БРОЈ ПРИТУЖБИ				
	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.*
Сексуалне оријентације	60		22		15
Родног идентитета	18		12		5
Здравственог стања, које се везује и за ХИВ статус особе	61	86	121	113	54

Извор: Повереник за заштиту равноправности
До септембра 2022.

92. До краја 2022. године, према посебној евиденцији која се води за члан 54а Кривичног законика примењен је у 35 а осуђујућа пресуда донета је у 13 предмета. У погледу личног својства као основа злочина из мржње, најчешће се ради се о сексуалној оријентацији (18 случајева).

93. Измене и допуне Закона о матичним књигама омогућиле су унос података о промени пола у матичну књигу.

94. У план рада Владе за 2021. годину била је уврштена израда Предлога закона о истополним заједницама, а нацрт овог прописа израђен је исте године у Министарству за људска и мањинска права и друштвени дијалог. Друштвени дијалог о предлогу Нацрта закона о истополним заједницама одржан 10. марта 2021.

95. У наредном периоду ће се радити анализа положаја и права интерсекс и транс особа у циљу унапређења нормативног оквира.

96. Први друштвени центар за ЛГБТИ особе у Србији је отворен у Новом Саду у априлу 2018. године.

97. Шест од осам уџбеника са дискриминаторним садржајем према ЛГБТИ популацији је промењено.

Особе са инвалидитетом (113.55; 113.56; 113.98)

98. Унапређењем и развијањем законског и стратешког оквира континуирано се ради на унапређењу положаја особа са ивалитетом која је и даље једна од најрањивијих друштвених група.

99. Законом о родној равноправности дефинисана је и забрањена вишеструка дискриминација и интерсексијска дискриминација.³²

³² Члан 4.

100. Усвојен је Закон о правима корисника услуга привременог смештаја у социјалној заштити³³ који је усаглашен са мишљењима мисије УН у Србији и Европске комисије.

101. Применом Закона о социјалном предузетништву³⁴ очекује се остваривање значајних, позитивних ефеката на све друштвено осетљиве групе.

102. Очекивања од примене Закона о социјалној карти³⁵ (2021) и Регистра социјалних карти (2022) су велика и њихова ефективност ће се показати у наредном периоду.

103. Усвојени су Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом у РС за период од 2020. до 2024. године³⁶ са Акциони планом за период од 2021. до 2022. године.

Мере активне политике запошљавања (финансијске и нефинансијске) за особе са инвалидитетом (ОСИ)	
јануар - јун 2022.	
Број ОСИ укључених у мере	Удео у укупном броју лица укључених у мере
4.798	6,38%

Извор: Национална служба за запошљавање

Уџбеници прилагођени одређеним развојим сметњама или инвалидитету		
2019/20.	2020/21.	2021/22.
7.710		2.622
10.332		

Извор: Министарство просвете

Подношење притужби Поверенику због дискриминације	БРОЈ ПРИТУЖБИ				
	2018	2019	2020	2021	2022
На основу инвалидитета	265	118	89	86	42

Извор: Повереник за заштиту равноправности

104. Повереник за заштиту равноправности је у извештајном периоду дао препоруке мера за остваривање равноправности Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарству здравља и Министарству просвете, науке и технолошког развоја.

Погледати кластер образовање

Националне мањине (113.13; 113.57; 113.58; 113.59; 113.60; 113.61; 113.67; 113.62; 113.63; 113.64; 113.65; 113.66; 113.70; 113.68; 113.69; 114.22; 114.23; 114.26; 114.99; 114.100)

105. Иако је Законом о локалној самоуправи предвиђено је да се у национално мешовитим јединицама локалне самоуправе оснива *савет за међунационалне односе*, као самостално радно тело, које чине представници српског народа и националних мањина у већини њих овај механизам није формиран. МЉМПДД и Заштитник грађана су у сарадњи са Саветом

³³ „Службени гласник РС”, број 126/2021

³⁴ „Службени гласник РС”, број 14/2022

³⁵ „Службени гласник РС”, број 14/2021

³⁶ усвојена је 5. марта 2020. године.

Европе спровели обуке за изградњу капацитета савета за међунационалне односе у већем броју јединица локалне самоуправе, а обуке ће се наставити и у наредном периоду.³⁷

106. У 2020. години израђена је Анализа примене прописа у области заштите људских и мањинских права - Закона о националним саветима националних мањина, Закона о заштити права и слобода националних мањина и Закона о службеној употреби језика и писама. Такође, припремљен је и представљен „Приручник за рад националних савета националних мањина у Републици Србији“ (преведен на 13 мањинских језика).

107. Најзначајнија медијска кампања која се односила и на промоцију права припадника националних мањина, под називом „Сви ми заједно чинимо Србију“, спроводила се пре пописа становништва, који је одржан током октобра 2022. године.

108. Од усвајања Акционог плана за остваривање права националних мањина израђено и разматрано на седницама Савета за националне мањине 19 извештаја (период 2016 – 2021).

109. На изборима за националне савете, у новембрау 2022. године изабрана су укупно 474 члана у 23 нова сазива националних савета. Од тога 19 националних мањина (албанска, ашкалијска, бошњачка, бугарска, буњевачка, влашка, грчка, египатска, мађарска, немачка, пољска, ромска, руска, румунска, русинска, словачка, словеначка, украјинска и чешка) бирало је чланове на непосредним изборима а четири путем електорске скупштине (горанска, македонска, црногорска и хрватска). На непосредним изборима гласало је 203.553, од укупно 456.199 бирача уписаних у посебан бирачки списак, односно 44,62% (излазност 2010. године била 54,5%; 2014/37,63%, а 2018/44,61%). По први пут је конституисан и национални савет Горанаца.

110. Надлежни републички, покрајински и локални органи издвајају финансијска средства за рад институција које су од значаја за националне мањине и очување националног идентитета, као и за пројекте који афирмишу културу, образовање и информисање на језицима националних мањина.

111. Настава на мањинским језицима или изучавање мањинских језика се спроводи на већем броју универзитета и високошколских установа. Укупно, реч је о 14 мањинских језика који се проучавају на пет универзитета и на четири високе школе струковних студија.

112. Информисање припадника националних мањина се остварује путем електронских и штампаних медија, као и путем уређивачки обликованих интернет медија. На јавним медијским сервисима се програм емитује на 16 језика националних мањина, од чега највише на РТВ Војводина. У 2020. години излазиле 33 новине или листа на језицима националних мањина, од чега су по три била двојезична, односно вишејезична издања.

113. У области културе, доступни су збирни подаци за 2020. годину, у којој су на мањинским језицима десетак позоришта изводила представе, а објављено је укупно 664 књига (127 двојезично/153 вишејезично), а изашло је и 127 часописа и серијских публикација на 13 мањинских језика (17 двојезично/ 46 вишејезично).

114. Друштвени дијалози који су одржани од марта 2021. до марта 2022. године:

³⁷ У оквиру пројекта „Промоција различитости и равноправности у Србији“, који је део заједничког програма Европске уније/Савета Европе „Horizontal Facility за Западни Балкан и Турску 2019-2022”

- Друштвени дијалог у вези са Предлогом стратегије развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године - образовање националних мањина;
- Друштвени дијалози са Националним саветом албанске националне мањине у вези са Планом од 7 тачака, тема: интеграције у државне институције (11. марта 2022) и на тему: образовање (16. новембра 2021)

115. Радна група, формирана у априлу 2022. године у финалној је фази израде *Акционог плана за интеграцију припадника албанске националне мањине у државне институције*.

Роми/Ромкиње (113.71; 113.72;113.73;114.102; 114.103; 114.104)

116. Република Србија се придружила Декларацији партнера Западног Балкана о интеграцији Рома и Ромкиња у оквиру процеса проширења Европске уније (Познањска декларација).

117. Изменама и допунама Закона о забрани дискриминације уводи се забрана сегрегације и дискриминација у области становања.

118. Влада је 2022. године основала *Комисију за регулаторни оквир унапређења запошљавања Рома у јавном сектору*.

119. МЉМПДД је у 2022. години, уз подршку Немачке организације за међународну сарадњу (ГИЗ), као и партнерима Канцеларијом за Инклузију Рома Аутономне Покрајине Војводине и Удружењем ромских студената, реализовало програм: „Подстицање запошљавања високо образованих Рома и Ромкиња у јединицама локалне самоуправе”, у оквиру кога је запослено 26 младих Рома и Ромкиња у 20 јединица локалне самоуправе.

120. У оквиру МЉМПДД формиран је Одсек за социјалну инклузију Рома, у коме су запослени државни службеници ромске националности.

121. Министарство унутрашњих послова је решењима утврђује пребивалиште грађана ромске националности на адреси надлежних Центара за социјални ради и издаје им лична документа. У наредном периоду ће се радити на унапређењу ове процедуре како би се брже и на уједначен начин примењивала на целој територији.

	Број лица којима су издата лична документа
2012-2018.	2.470
2018-2022.	1.880

Извор: МУП

122. У области културе у извештајном периоду подржан је 71 ромски пројекат (9.000.000 рсд), а у области информисања подржано је 107 пројеката (54.980.000рсд).

123. Координационо тело за социјалну инклузију Рома, на чијем челу је председница Владе, је допринело усвајању Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији 2022-2030,³⁸ са пратећим акционим планом. Креирана је и нова база података која ће

³⁸ <https://www.minljmpdd.gov.rs/doc/Strategy-for-Social-Inclusion-of-Roma-in-the-Republic-of-Serbia2022-2030-eng.pdf>

допринети праћењу њиховог спровођења. Такође, у плану је даље развијање успостављене Платформе за организације цивилног друштва за побољшање положаја Рома и Ромкиња.

124 Друштвени дијалози одржани у периоду мај 2021- јул 2022. године :

- „Билингвалне СТЕМ научнице”
- „Социјална инклузија Рома и других осетљивих група у Србији до 2022. године”
- „Економско оснаживање Рома и циљеви одрживог развоја у Србији”
- „Млади Роми и Ромкиње носиоци промена”

125. Даље промовисање учешћа националних мањина у јавној администрацији је и у надлежности и владе АП Војводине³⁹.

Избеглице и интерно расељена лица (113.74; 114.27; 114.116; 114.115)

126. Трајна решења за избеглице из региона се обезбеђују у оквиру Регионалног стамбеног програма финансираног из донаторског фонда и Националног програма. Из донаторског фонда је уговорено 8 пројеката вредности 165,6 милиона евра (134,4 милиона евра из фонда и 31,2 милиона евра националне контрибуције кроз грађевинско земљиште, инфраструктуру и финансијско учешће из буџета), док национални програм износи око 1,9 милиона евра годишње⁴⁰.

Интеграција избеглица из бивше СФРЈ			
2018-2022.			
Регионални стамбени програм			
стамбена решења која сс/су	обезбеђена	7.528	
	додељена	6.578	
пакети грађевинског материјала	монтажне куће	сеоске кућа са окућницом	станови
2.148	368	1.702	2.360
Национални програм збрињавања			
пакети грађевинског материјала	Сеоске куће	Пакети за економско оснаживање	
1.628	276	621	

Извор: КИРС

Мигранти

³⁹ надлежни покрајински органи - Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине - националне заједнице, Покрајински секретаријат за културу и јавно информисање и односе са верским заједницама, Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова, у оквиру ког је и Канцеларија за инклузију Рома.

⁴⁰ Уредба о утврђивању програма коришћења средстава за решавање стамбених потреба и друге програме интеграције избеглица

2022.					
Број центара и укупни капацитет	Укупан број регистрованих миграната током године	Просечна попуњеност смештајних капацитета	Земља порекла/%	према полу	према узрасту
7 центара за азил 12 прихватних центара 6.000 лежајева	124.127	80,15%	Авганистан (36,1%) Сирија (29,2%) Иран (11,9%)	3,5% жене	94,6%, пунолетних
				96,5% мушкарци	5,4% малолетних

Извор: КИРС

127. Комесаријат за избеглице и миграције обезбеђује подршку у интеграцији лицима којима је одобрен азил. За свако лице се припрема индивидуални план интеграције. Сва лица која су поднела захтев за подршку добила су средства која се за програме интеграције обезбеђују буџетом. Иако је број ових лица мали, програм интеграције се континуирано оцењује заједно са међународним организацијама и дефинише препреке за интеграцију. Све информације о процесу интеграције Комесаријат објављује на својој интернет страници⁴¹.

Подршка лицима којима је одобрен азил		
лица која су добила новчану подршку за становање	лица која су похађала часове српског језика	Процент деце која су укључена у предшколско и основно образовање
59	49	100%

Извор: КИРС

128. Комесаријат континуирано обезбеђује материјалне услове за прихват тражилаца азила уз стални мониторинг услова смештаја⁴². У контексту појачаног притиска мешовитим миграцијама, основни услови прихвата обезбеђују се и угроженим мигрантима у ирегуларном положају.

129. Поштујући Водеће принципе УН о интерном расељењу, Република Србија брине о 196.140 интерно расељених са АП Косова и Метохије. Њима до данас нису омогућени основни предуслови за одржив повратак првенствено у смислу равноправне физичке и правне заштите и слободног приступа и располагања својом имовином у местима порекла. Једна од важних мера је пружање бесплатне правне помоћи, подршке и информација потребних да се обезбеди заштита и остварење права не само интерно расељених лица већ и избеглица и повратника по реадмисији.

130. Интерно расељена лица, држављани Републике Србије, захтев за издавање личне карте могу поднети у измештеним полицијским управама по месту свог пријављеног

⁴¹ <https://kirs.gov.rs/cir/azil/pomoc-pri-integraciji-azil>

⁴² <https://kirs.gov.rs/cir/azil/profil-centara>

пребивалишта на територији АП КиМ или у полицијским управама, односно полицијским станицама у местима где су пријавили боравиште.

131. Годишњим програмом који Влада усваја не предлог Комесаријата, обезбеђују се средства за унапређење животних услова ИРЛ док су у расељењу, првенствено кроз унапређење становања и кроз економско оснаживање⁴³. Од регистрованих 196.140 ИРЛ, 15.667 пордица, односно око 66.000 лица је у потреби за стамбеном подршком⁴⁴.

Национани програм подршке за ИРЛ		
2018-2022.		
Национални програм збрињавања		
Број пакета грађевинског материјала	Број сеоских кућа	Пакети за економско оснаживање
809	419	462

Извор: КИРС

Родна равноправност (113.15; 113.18; 113.28; 113,40; 113.36; 113.37; 113.38; 113.39; 113,41; 114.30; 114.31)

132. Приоритет МЉМПДД било је усвајање Закона о родној равноправности.⁴⁵ Одржан је низ друштвених дијалога о полазним основама за израду Нацрта закона о родној равноправности у области рада, запошљавања и предузетништва, образовања, науке и културе, у области социјалне политике и здравства као и учешће жена у политичком и јавном животу.

133. Овим законом, који је усвојен у мају 2021. године, предвиђено низ иновативних решења. Поднет је први извештај о његовој примени који је јавно доступан на интернет страници МЉМПДД.

134. На интернет страници МЉМПДД објављују се годишњи извештаји о стању заштите и равноправности полова⁴⁶ за 2019. и 2020. годину, као и Извештаји о остваривању родне равноправности.

135. Жене су и даље осетљива група у Стратегији запошљавања Републике Србије за период 2021-2026. године и кориснице су додатне, интезивне и интегрисане подршке на тржишту рада.

Мере (финансијске и нефинансијске) активне политике запошљавања

⁴³ https://kirs.gov.rs/media/uploads/Uredba_upravljanje_migacijama_u_%20JLS%20za%202022.pdf

⁴⁴ https://kirs.gov.rs/media/uploads/Dokumenti-i-publikacije/Izvestaji/Stanje_i_potrebe_IRL_2018_SR.pdf

⁴⁵ „Службени гласник РС”, број 52/2021

⁴⁶ <https://www.minljmpdd.gov.rs/doc/izvestaji/Zakljucak-Vlade-o-prihvatanju-Izvestaja-o-stanju-zastite-i-unapredjenja-ravnopravnosti-polova-u-RS-za2020.god.PDF>

2022. други квартал	Укупан број незапослених лица са евиденције укључених у мере			Број жена са евиденције укључених у мере		
	75.248			42.012 (55,8%)		
	Основни индикатори тржишта рада					
	Стопа активности		Стопа запослености		Стопа незапослености	
	Становништва старог 15 и више година		Становништва старог 15 и више година		Становништва старог 15 и више година	
	55,8%		50,9%		8,9%	
	Жене	Мушкарци	Жене	Мушкарци	Жене	Мушкарци
	48,4	63,9%	43,5%	58,9%	10,2%	7,8%

Извор: Националан служба за запошљавање и Републички секретаријат за статистику

Притужбе Поверенику по основу пола					
	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Укупно	108	96	105	99	46
У области рада и запошљавања	24	32	38	38	

Извор: Повереник за заштиту равноправности

136. Усвојена је Стратегија за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године⁴⁷ са пратећим Акционим планом за период 2022-2023. године.

137. У Извештају о остваривању родне равноправности у Р. Србији за 2021. годину је, између осталог, наведено да су *жене, као носиоци комерцијалних породичних пољопривредних газдинстава*, у оквиру IPARD II програма (Мера 1 и Мера 7), закључно са 31. августом 2021. године, укупно поднеле 404 захтева у износу захтеваних трошкова од 54.715.025 ЕУР. Одобрено је 194 захтева (11.825.026 ЕУР), а исплаћено је 137 у износу од 5.264.832 ЕУР, од чега је допринос ЕУ у износу 3.948.624 ЕУР.

Иницијатива „1.000 жена”			
упућена друштвено одговорним компанијама, институцијама и међународним организацијама које набавком финих рукотворина могу да допринесу економском оснаживању жена у сеоским срединама и очувању културног наслеђа РС			
2017-2022.			
Број жена које су уполсене	Број радних дана који је обезбеђен	Број радних сати који је обезбеђен	Програми радног оспособљавања (по лицима)

⁴⁷ „Службени гласник РС”, број 103/21

1.002	22.045	176.362	Више од 100 дугорочно незапослених жена
-------	--------	---------	---

Извор: Координационо тело за родну равноправност

138. У Индексу родне равноправности за Р. Србију (2021) се наводи да домен новца показује колебљиве тенденције – најпре повећање, а потом смањење вредности индекса - у 2018. години износи 59,7 што је истовремено више од почетне вредности за 0,6 поена. У Извештају о остваривању родне равноправности у Р. Србији за 2021. годину се наводи да, према подацима РЗС-а, просечна месечна зарада у Републици Србији у септембру 2021. године, исказана по полу (мушкараци/жене) се разликује и у бруто и у нето износима, у корист мушкараца⁴⁸. Смањење платног јаза између жена и мушкараца на тржишту рада у свим секторима и повећање учешћа жена у високо плаћеним пословима је планирано као мера у Стратегијом за родну равноправност за период 2021-2030.⁴⁹

139. Одржана су још два друштвена дијалога посвећена родној равноправности: „Стање родне равноправности у Републици Србији” и „Дијалог за будућност“.

Деца (113.54; 114.97; 114.28; 114.91; 114.92; 114.93; 113.94; 113.95; 113.96)

140. Усвојена је Стратегија деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници 2022-2026. године⁵⁰ која предвиђа забрану институционалног смештаја деце до 7 година старости (осим у изузетним случајевима и уз сагласност надлежног министарства).

	Породични смештај (хранитељство)		
	Укупан број корисника	Број корисника специјализованог хранитељства *	
		до 18 година	18-26 година
2019.	5.350	/	/
2020.	/	347	126

Извор: Републички завод за социјалну заштиту и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања према Министарство за бригу о породици и демографију

*деца и млади са сметњама у развоју

	Смештај деце и младих у систему социјалне заштите	
	Породични смештај (хранитељство)	Домски смештај
2022.*	4.925	око 600

Извор: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

*подаци из септембра

141. Интензивно се ради на решавању преосталих случајева уписа у матичну књигу рођених, као и других права из личног статуса, са посебним фокусом на упис новорођене деце, у циљу спречавања настанка ризика од апатридије.

⁴⁸ 95.178 РСД бруто и 69.048 РСД нето у односу на жене 83.908 РСД бруто и 60.744 РСД нето

⁴⁹ мера 1.3.

⁵⁰ „Службени гласник РС”, број 12/2022

142. Додатно унапређење положаја деце очекује се након завршетка поменутог процеса измена и допуна Породичног закона.

VII Образовање (препоруке бр. 113.30; 113.31; 113.32; 113.33; 113.34, 114.86)

143. Законом о основном образовању и васпитању прописано је да деца из осетљивих друштвених група могу да упишу школу без доказа о пребивалишту родитеља и потребне документације. Уколико не постоји могућност испитивања детета за упис у школу на матерњем језику, школа ангажује преводиоца на предлог националног савета националне мањине.

144. Организована је подршка деци и ученицима из осетљивих друштвених група при упису у предшколску установу и прелазак на више нивое образовања кроз прилагођавање пријемних, завршних и матурских испита и афирмативне мере уписа у средње школе и установе високог образовања.

145. Бесплатно се обезбеђују уџбеници ученицима из социо-економски депривираних породица, са сметњама у развоју и инвалидитетом као и прилагођени уџбеници.

146. Још један вид подршке обезбеђен је *успостављањем установе ресурсног центра*⁵¹ са циљем унапређивања квалитета инклузивног образовања и васпитања и повећање доступности додатне подршке деци, ученицима, одраслима, породици и запосленима у другим установама образовања и васпитања. Такође, *Интерресорна комисије* врши процену потреба детета, ученика и одраслог за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком.⁵²

147. Континуирано се спроводи Обука за планирање, спровођење и праћење мера за спречавање осипања ученика.⁵³ Израђени су *индикатори за препознавање ученика који су у ризику од осипања из образовања*.

Ефекти мера подршке унапређивању образовања ученика и студената ромске националности		
Похађање		%

⁵¹ *Правилник о ресурсном центру*, „Службени гласник РС”, број 80/2021

⁵² Образује је орган јединице локалне самоуправе надлежан за послове друштвених делатности на основу споразума о сарадњи између установа система образовања, државне управе и локалне самоуправе, социјалне заштите и здравља.

⁵³ акредитована на листи обука од јавног интереса.

предшколског васпитања и образовања	припремног предшколског програма	основне школе	Бруто стопа уписа у 8. разред ОШ	завршавања ОШ	уписа у средњу школу	завршавања СШ
7,4% (51м, 49ж)	80% (52м, 48ж)	85,4% (49%м, 51ж%)	62%	64%	52,6%	61%

Извор: Министарство просвете

Ефекти мера подршке унапређивању образовања ученика ромске националности (промене вредности индикатора)			
Похађање припремног предшколског програма	Похађање основне школе	Напуштање ОШ	Стопа завршавања СШ
повећање за 20%	повећање за 15%	смањење за 7%	повећање за 20%

Извор: Министарство просвете

Ефекти мера подршке унапређивању образовања ученика и студената ромске националности		
Број уписаних у СШ кроз афирмативне мере	Број лица којима је додељена стипендија *	Педагошки асистенти (као мера подршке)
12.427 (55% девојчица)	4.384 * (52% девојчице)	281 (240 републички буџета, 41 буџет ЈЛС)

Извор: Министарство просвете

*период 2018-22.

148. Основно и средње образовање, поред српског језика, стиче се и на језицима осам националних мањина (мађарски, албански, словачки, румунски, бугарски, русинки, хрватски и босански језик). Доступан је изборни програм *Матерњи језик/говор са елементима националне културе* који се одвија на 16 језика националних мањина.⁵⁴

149. У АП Војводини за 2021/2022 школску годину издато је 62 решења за употребу уџбеника на језицима националних мањина (ОШ и Гимназије).

⁵⁴ Сваке школске године припрема се Јединствени анкетни лист за овај изборни програм који се доставља свим основним школама.

150. У складу са договором у оквиру међустраничног дијалога, у циљу унапређења изборног процеса, Народна скупштина је усвојила Закон о избору народних посланика, Закон о избору председника Републике, као и Закон о локалним изборима.⁵⁵ Такође, измењени су прописи који се односе на област медија: Закон о измени и допуни Закона о електронским медијима и Закон о измени и допунама Закона о јавним медијским сервисима,⁵⁶ као и Закон о финансирању политичких активности.⁵⁷ У складу са чланом 145. Закона о избору народних посланика био је образован *Надзорни одбор за изборну кампању*, који у спровођењу избора спроводи општи надзор над поступцима политичких странака, подносилаца проглашених изборних листа, кандидата за народне посланике и јавних медијских сервиса у току изборних активности. Према договору у оквиру међустраничног дијалога било је образовано и *Привремено надзорно тело за праћење медија* током изборне кампање, које је имало за циљ да се обезбеди политички плурализам и професионалну стручност.

151. *Комисија за контролу државне помоћи* је донела је Уредбу о условима и критеријумима усклађености државне помоћи у области јавног информисања⁵⁸.

152. *Комисија за заштиту конкуренције* је самостална и независна организација која врши јавна овлашћења у складу са Законом о заштити конкуренције.⁵⁹ Комисија испитује дозвољеност концентрација учесника на тржишту у свим економским секторима укључујући и у сектору медија. Контролу законитости одлука ове комисије врши управни суд у управном спору. У периоду јануар 2019 - август 2022. године, донето је укупно 36 одлука у сектору медија и нема поступака у току.

153. Ради побољшања видљивости власништва медија, Регулатор редовно објављује одлуке о давању сагласности на планирану промену власничке структуре и одлуке о давању сагласности на статусну промену.⁶⁰

Напади на представнике медија приликом и увези са обављањем професионалне делатности				
јануар 2018 - август 2022.				
Укупано пријављених напада	физички напади	вербални напади	задобијене тешке телесне повреде	задобијене лаке телесне повреде
110	51	59	1	18

Извор: Министарство унутрашњих послова

⁵⁵ „Службени гласник РС”, број 14/2022

⁵⁶ „Службени гласник РС”, број 129/2021

⁵⁷ „Службени гласник РС”, број 14/2022

⁵⁸ „Службени гласник РС”, број 9/2022

⁵⁹ „Службени гласник РС”, бр. 51/2009 и 95/2013

⁶⁰ <http://www.rem.rs/sr/odluke/odluke-o-statusnim-promenama-promenama-vlasnicke-strukture>.

Кривична дела на штету безбедности лица која обављају послове од јавног значаја у области јавног информисања			
2016 - 2022.			
	Број		Број
Формирани предмети	409	Првостепена или коначна одлука	248 (60,64% ук.бр)
Осуђујућа пресуда	46	Ослобађајућа пресуда	5 (1 неправоснажна)
Одбијен оптужни акт	4	Одбачен оптужни акт	1
Санкционисање наметањем обавезе у складу са институтом опортунитета-обавезе испуњене у целости *	18	Примена института одлагања кривичног гоњења - у току	1
Поступак пред судом по оптужном акту ЈТ у току	11	Захтев за прикупљање потребних обавештења	60
Поступак спровођења доказних радњи (истраге) у току	15	Заведен у евиденцију непознатих учинилаца	75
Донета службена белешка да нема места покретању кривичног поступка	75	Донето решење о одбачају кривичне пријаве	94
Замолница за пружање међународне правне помоћи у кривичним стварима	?	Уступљено кривично гоњење надлежним органима друге државе	1
Васпитни налог – у потпуности извршен	1	Одлука да нема места покретању припремног поступка против малолетног учиниоца	2

Извор: Републичко јавно тужилаштво

*чл. 283 Законика о кривичном поступку о примени одложеног кривичног гоњења

154. Крајем 2022. године започет је рад на изменама и допунама Закона о јавном информисању и медијима.

IX Бранитељи људских права (препоруке бр. 114.47;114.70; 114.71;114.80; 114.81)

155. Бранитељима људских права обезбеђена је кривичноправна заштита права прописана Уставом и важећим законодавним оквиром.

156. Законом о планском систему уведене су обавезе и утврђени начини за учешће свих заинтересованих страна у учешћу у доношењу закона и креирању јавних политика.

157. МЉМПДД је израдило *Стратегију унапређења подстицајног окружења за деловање организација цивилног друштва у Републици Србији за период 2022-2030*⁶¹ са Акционим

⁶¹„Службени гласник РС”, број 23/2022

планом за период 2022-2023, који су доступни на енглеском језику⁶². Овом стратегијом је предвиђено унапређење положаја ОЦД кроз обезбеђење ефикасне правне заштите за припаднике ОЦД и бранитеље људских права (Мера 4.4.)

158. Као координатор за Преговарачко поглавље 23: правосуђе и основана права, Министарство правде сарађује са Националним конвентом о Европској унији, сачињеним од 200 ОЦД.

159. Јавна тужилаштва не воде посебну евиденцију кривичних дела извршених на штету бранилаца људских права, већ се ти подаци показују у оквиру збирних података за кривично дело расна и друга дискриминација (чл. 387. КЗ).⁶³

Погледати кластер: Слобода изражавања.

Х Циљеви одрживог развоја (препоруче бр. 11316; 113.17; 113.19)

160. Република Србија је била активно укључена у процес дефинисања Агенде 2030, а на заседању Политичког форума на високом нивоу, који је одржан под покровитељством ECOSOC, 2019. године у Њујорку, је представила и Добровољни национални извештај о имплементацији Циљева одрживог развоја⁶⁴. Републички завод за статистику (РЗС) је допринео изради овог документа.⁶⁵

Година	% активности	% запослености	% незапослености	Број незапослених на евиденцији НЗС
2017.	54	46,7	13,5%	618.827
2018.	54,5	47,6	12,7%	552.513
2022.*	/	50,9	8,9%	444.213 (249.385 жена)

Извор: Анкета о радној снази према Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
*подаци за други квартал 2022. године

161. РЗС је 2017. године, препознајући неопходност и важност обезбеђивања података за Циљеве одрживог развоја (ЦОР), објавио 43 индикатора за Републику Србију.

162. Захваљујући Канцеларији УН у Србији, РЗС је организовао неколико радионица и број доступних индикатора сукцесивно је растао (април 2022/117 индикатора који су јавано објављени и доступни на српском и енглеском језику).⁶⁶

163. РЗС од 2020. године објављује *Извештај о напретку у остваривању ЦОР до 2030. године у Републици Србији*.⁶⁷ Такође, РЗС објављује публикације „Да нико не остане по страни“.

⁶² <https://www.minlmpdd.gov.rs/strateska-dokumenta.php>

⁶³ Казном затвора од шест месеци до пет година казниће се онај ко врши прогањање организација или појединаца због њиховог залагања за равноправност људи.

⁶⁴ VNR

⁶⁵ <https://www.mdpp.gov.rs/doc/DNI-2019.pdf> – срп, <https://serbia.un.org/sites/default/files/2019-08/VNR%2C%20eng.pdf> – енг.

⁶⁶ <https://sdg.indikatori.rs/> - срп, <https://sdg.indikatori.rs/en-US/> - енг.

⁶⁷ <https://sdg.indikatori.rs/media/1544/izvestaj-o-napretku-u-ostvarivanju-ciljeva-odrzivog-razvoja-do-2030-godine-u-srbiji.pdf> - срп, <https://sdg.indikatori.rs/media/1546/progress-report-on-the-implementation-of-sustainable-development-goals-by-2030-in-the-republic-of-serbia.pdf> - енг.

164. МЉМПДД представило је 22. септембра 2022. године инструмент LNOB, у сарадњи са Тимом УН за људска права у Србији. Инструмент је сачинила Радна група коју чине ОНСНР у Србији, МЉМПДД, Републички секретаријат за јавне политике, Повереник за заштиту равноправности, Фонд Центар за демократију, Национални конвент за ЕУ, академска заједница и организације цивилног друштва. Његовом применом обезбеђује се идентификација маргинализованих група и њихово укључивање како у израду законских и стратешких докумената тако и у процес доношења одлука.

165. Инструмент је намењен различитим актерима који учествују у процесу израде, усвајања, реализације и праћења примене законских и стратешких докумената, а нарочито доносиоцима стратешких и планских докумената на свим нивоима; као и свим осталим актерима, који на било који начин учествују у изради ових докумената: независним институцијама, цивилном сектору, експертима и академској заједници. У сарадњи са Републичким секретаријатом за јавне политике радиће се на уградњи LNOB принципа у подзаконске акте, уз низ планираних обука.

166. Реализовани друштвени дијалози организовани у периоду мај 2021- март 2022:

- „Циљеви одрживог развоја - Србија 2030”;
- „Циљеви одрживог развоја - свет без глади, добро здравље и квалитетно образовање”;
- „Економско оснаживање Рома и циљеви одрживог развоја у Србији”;
- „Концепт социјалног предузетништва и примери добре праксе у Републици Србији”;
- „Србија и дигитална декада 2030”.

167. Током 2021. године руководство МЉМПДД је посетило 28 управних округа, 23 национална савета националних мањина у њиховим седиштима, као и организације цивилног друштва. Ради потпуног сагледавања стања и припреме посета *израђен је упитник који садржи 29 питања из области људских права и одрживог развоја*, који је достављен свим управним окрузима. Због немогућности да се организују састанци у седиштима управних округа са територије АП Косово и Метохија, у Београду је 11. маја 2021. године одржан састанак са начелницима Косовског, Пећког, Призренског, Косовско-митровачког и Косовскопоморавског управног округа. Уочене су бројне добре праксе али и недостаци у познавању нормативног оквира и неостварене сарадње и координације које су приказане у два извештаја који су доступни на сајту МЉМПДД.⁶⁸

⁶⁸ <https://www.minljmpdd.gov.rs/izvestaji.php>